

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет музичного мистецтва і хореографії
Кафедра музикознавства та музичної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

з науково-методичної
та навчальної роботи

 Олексій ЖИЛЬЦОВ

«   » _____ 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Музична культура сучасності

для студентів

спеціальності: 025 Музичне мистецтво

освітнього рівня: другого (магістерського)

освітньої програми: 025.00.01 Музичне мистецтво

Київ – 2023

Розробник:

Лігус Ольга Марківна, кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри музикознавства та музичної освіти

Викладач: Лігус Ольга Марківна, кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри музикознавства та музичної освіти

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри музикознавства та музичної освіти

Протокол від "07" грудня 2022 року № 17

Завідувач кафедри _____ Ольга ОЛЕКСЮК

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми

___.2022 р.

Гарант освітньої програми _____ Ольга ОЛЕКСЮК

Робочу програму перевірено

___.2022 р.

Заступник директора _____ Інна ТКАЧЕНКО

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р.,
протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р.,
протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р.,
протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р.,
протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
«Музична культура сучасності»		
<i>Вид дисципліни</i>	<i>вибіркова</i>	
<i>Мова викладання, навчання та оцінювання</i>	<i>українська</i>	
<i>Загальний обсяг кредитів/годин</i>	<i>4/120</i>	
<i>Курс</i>	<i>5</i>	<i>-</i>
<i>Семестр</i>	<i>10</i>	<i>-</i>
<i>Кількість змістових модулів з розподілом:</i>	<i>1</i>	
<i>Обсяг кредитів</i>	<i>2</i>	<i>-</i>
<i>Обсяг годин, у тому числі:</i>	<i>60</i>	<i>-</i>
<i>Аудиторні</i>	<i>16</i>	<i>-</i>
<i>Модульний контроль</i>	<i>4</i>	<i>-</i>
<i>Семестровий контроль</i>	<i>30</i>	<i>-</i>
<i>Самостійна робота</i>	<i>10</i>	<i>-</i>
<i>Форма семестрового контролю</i>	<i>екзамен</i>	<i>-</i>

Викладання курсу «Музична культура сучасності» здійснюється в аудиторії. У випадку введення локдауну внаслідок масового поширення вірусної інфекції заняття можуть повноцінно проходити у дистанційному форматі з використанням ЕНК, розміщеного на платформі Moodle.

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета курсу полягає в організації процесу пізнання та осмислення закономірностей і особливостей розвитку музичної культури другої половини ХХ – початку ХХІ століття.

Завдання курсу

- розвинути уявлення про невіддільність розвитку музичного мистецтва від суспільно-політичних та соціокультурних процесів ХХ ст. та сьогодення;
- прищепити інтерес до аналізу подій і явищ у соціокультурному та художньо-мистецькому просторі другої половини ХХ – початку ХХІ ст.;
- розвинути навички аналітично-пошукової роботи з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.
- сформувати спеціальний термінологічно-поняттєвий апарат знань;
- розвинути образно-емоційного ставлення у сприйнятті музичного матеріалу;

- ознайомити з художніми практиками музичної культури другої половини ХХ – початку ХХІ ст. (стилями, напрямками, жанрами музичного мистецтва та композиторськими техніками);
- стимулювати активну позицію студента-виконавця як інтерпретатора, експерта і пропагандиста сучасного музичного мистецтва;
- розвинути естетичний та музичний смак;
- сформувати критерії самостійної оцінки творів сучасного музичного мистецтва;
- розвинути навички аналітичного та критичного мислення;
- заохотити до участі в сучасному музичному процесі.

У процесі вивчення курсу Музичної культури сучасності студенти повинні **знати**:

- терміни та поняття, що складають категоріальний апарат курсу;
- періодизацію історії музичного мистецтва другої половини ХХ – початку ХХІ ст.;
- соціально-історичний та культурний контекст музичного явища, що вивчається;
- закономірності розвитку музичного мистецтва другої половини ХХ – початку ХХІ ст.;
- знакові події та явища сучасного музичного життя та культури;
- стилеві тенденції в музичній творчості та виконавстві другої половини ХХ – початку ХХІ ст.;
- жанрові пріоритети в музичній творчості та виконавстві другої половини ХХ – початку ХХІ ст.;
- основні види композиторських технік другої половини ХХ – початку ХХІ ст.;
- творчість зарубіжних композиторів другої половини ХХ – початку ХХІ ст.;
- творчість українських композиторів другої половини ХХ – початку ХХІ ст.;
- методологію та методику аналізу музичних творів сучасних композиторів.

Студенти повинні **вміти**:

- добре орієнтуватися в сучасному суспільно-політичному та соціокультурному просторі;
- визначати пріоритетні явища події і факти сучасного музичного процесу;
- розпізнавати авторські стилі визначних композиторів другої половини ХХ – початку ХХІ ст.;
- аналізувати сучасні музичні твори з урахуванням знань стилів, напрямів та композиторських технік ХХ та ХХІ ст.;
- характеризувати головні тенденції розвитку музичного мистецтва у соціально-історичному та культурному контекстах;
- розкрити характер змін музичного мистецтва на різних етапах його розвитку;
- слухати музику, образно висловлюватись щодо характеру, ідейного значення музичних творів, їх цінності;
- аналізувати засоби музичної виразності, визначати стиль та жанр творів, їх художню цінність, вирізняти типологічні та специфічні риси того або іншого музичного явища;
- вміти ідентифікувати за стильовими, жанровими та стилістичними ознаками музичні зразки, окремі музичні твори другої половини ХХ – початку ХХІ ст.

У процесі вивчення курсу студент формує такі програмні компетентності:

Загальні компетентності:

- Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність до особистісної взаємодії.
- Здатність працювати в міжнародному контексті.
- Здатність працювати автономно.

Фахові компетентності:

- Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.
- Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.
- Здатність інтерпретувати художні образи у музикознавчій / виконавській / педагогічній діяльності.
- Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.
- Здатність аналізувати виконання музичних творів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.

Програмні результати навчання:

- Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.
- Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.
- Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
- Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

№ п/п	Назви модулів і тем	Усього	Види занять та розподіл годин		
			Аудиторні		Самостійна робота
			Лекції	Семінарські заняття	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Музична культура кінця XX – початку XXI ст.					
2.1.	Музичне мистецтво рубежу тисячоліть: соціокультурні умови розвитку	13	4	4	5
2.2.	Жанрово-стильові аспекти музичної творчості 1990 – 2010-х років	13	4	4	5
Модульний контроль		4			
Семестровий контроль		30			
Разом		60	8	8	10

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Музична культура кінця XX – початку XXI ст.

Тема 2.1. Музичне мистецтво рубежу тисячоліть: соціокультурні умови розвитку

Економічні та соціокультурні умови розвитку музичної культури рубежу XX – XXI ст.: розширення світового інформаційного простору. Поняття сучасного не є синонімом нового, а радше, актуального. Музична культура й мистецтво в контексті глобалізаційних процесів. Стрімке зростання темпів поширення масової культури, технологічно зрощуваної з сучасними засобами масової інформації. Порушення цілісності традиційної для європейської культури тріади «композитор – виконавець – слухач». Технологічні аспекти розвитку музичного мистецтва. Багатоукладність музичного середовища, співіснування різних «інтонаційних практик». Домінуючі інтонаційні практики сучасної культури: популярна музика, традиційна естрада, фольклористична традиція, джаз, рок, академічна музика класико-романтичної доби, традиційно орієнтована сучасна академічна музика, експериментально орієнтована сучасна академічна музика, імітація аутентичного фольклору, аутентичний фольклор, богослужбовий спів, електронна музика. Віртуалізація музичного мистецтва. Постсучасність (postmodernity) або постсучасний стан (postmodern condition) суспільства. Його основні риси: нестабільність, мінливість, непередбачуваність, перманентний кризовий стан, поверховість, ілюзорність, байдужість – ознаки стану соціуму початку XXI ст.

Література основна: 1 – 3.

Додаткова: 1, 3, 5.

Тема 2.2. Жанрово-стильові аспекти музичної творчості 1990 – 2010-х років

Музичний театр: опера стає одним із найскладніших та найпривабливіших жанрів музичного мистецтва. Історична тематика: М. Адамо «Лісістрата або Оголена богиня» (2005); Дж. Адамс «Doctor Atomic» (2005); В. Балей «Голодомор. Червона земля. Голод» (2013); Г. Парра «Доброзичливий» (2019) та ін. Неосередньовічні (neo-medieval) сюжет, стилістика й символіка в поєднанні з неоімпресіоністичними рисами: К. Сааріахо «Любов здалеку» (2000). Камерна опера та моноопера: М. Ван дер Аа «One» (2000), «Hypermusic Prologue» (2009), Г. Парра «Моє зрадливе світло» (2011), Л. Юріна «Леді Лазарус» (2016), «Ентропія» (2019). Експресіонізм: Т. Адес «Винищуючий ангел» (2017). Необарокові та неоромантичні риси в музиці, у драматургії – елементи психологічної драми, комедії, сюрреалізму й театру абсурду.

Жанри симфонічної музики. Симфонія втрачає канонічність, відхід від епічного, драматичного, ліричного типів симфонізму. Інші типи естетики й драматургії (медитативна). Дж. К. Адамс «City Noir» (2009) – образи нічного міста; Дж. Л. Адамс: монументальний оркестровий твір «Besome Ocean» (2013). Унсук Чин Концерт для віолончелі з оркестром (2009), Тан Дун: 14 симфоній та понад 30 творів для соліста та оркестру. Поєднання традицій Сходу і Заходу. Симфонічна творчість К. Пендерецького: Симфонія № 5 «Корейська» (1992), Симфонія № 6 «Китайські пісні» для баритона та оркестру; монументальна Симфонія № 7 «Сім воріт Єрусалима» для п'яти солістів, читця, трьох хорів і симфонічного оркестру (1996).

Література основна: 1 – 3.

Додаткова: 2, 4, 5, 6.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Навчальні досягнення із дисципліни «Музична культура сучасності» оцінюються за кредитно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок. Контроль успішності студентів з урахуванням поточного та підсумкового оцінювань здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю.

Кожний модуль включає бали за відвідування лекцій, відвідування і роботу на семінарських, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом на лекційних, практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг виконання завдань;
- якість виконання завдань.

Систему рейтингових балів для різних видів контролю подано у таблиці

Семестр 10

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекційних занять	1	4	4
Відвідування семінарських занять	1	4	4
Робота на семінарських заняттях	10	4	40
Виконання модульної роботи	25	1	25
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10
Разом			83
Максимальна кількість балів: 83			
Кількість балів за 1-й семестр: 83			
Коефіцієнт: $(83 + 83) : 60 = 2,76$			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ п/п	Тема	Зміст завдань
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Музична культура кінця XX – початку XXI ст.		
2.1.	Музичне мистецтво рубежу тисячоліть: соціокультурні умови розвитку	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати пропоновану літературу. 2. Занотувати визначення основних понять і термінів з теми. 3. Виписати умови та тенденції розвитку музичного мистецтва означеного періоду. 4. Слухати й аналізувати пропоновані музичні твори.
2.3.	Жанрово-стильові аспекти музичної творчості 1990 – 2010-х років	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати пропоновану літературу. 2. Занотувати визначення основних понять і термінів з теми. 3. Виписати основні жанрові вектори творчості композиторів означеного періоду. 4. Законспектувати відомості біографій видатних композиторів сучасності та виписати знакові твори. 5. Слухати й аналізувати пропоновані музичні твори.

Якість опрацювання самостійної роботи оцінюється за допомогою тестових завдань, розміщених на платформі Moodle. Результат визначається автоматизованою системою.

Максимальна кількість балів за виконання завдань для самостійної роботи: 5.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль знань здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням електронних завдань.

Форма проведення: комп'ютерне тестування Moodle

Максимальна кількість балів: 25 (за кожен правильну відповідь – 1 бал)

6.4. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками.
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімальний можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1 – 34 балів	Незадовільний з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів, то семестрові оцінки визначаються в установленому порядку в межах стобальної шкали, а підсумкова – як середня зважена оцінка.

Форми проміжного контролю визначаються кафедрою самостійно і чітко прописуються в робочій навчальній програмі.

Кількість балів, яку студент набрав під час вивчення дисципліни, оголошується на останньому практичному (семінарському, лабораторному) занятті.

Результати проміжного та підсумкового контролю знань зазначаються у відомості обліку успішності, а загальна підсумкова оцінка – в індивідуальному навчальному плані студента (ІНПС).

Семестровий контроль в Університеті здійснюється у формі, передбаченій навчальним планом.

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

Разом – 60 год.: лекції – 8 год., семінарські – 8 год., МКР – 4 год.,
самостійна робота – 40 год.

Модулі	Змістовий модуль 2	
Назва модуля	Музична культура кінця ХХ – початку ХХІ ст.	
Кількість балів за модуль	93 бали	
	2.1.	2.2.
Теми лекцій	Музичне мистецтво рубежу тисячоліть: соціокультурні умови розвитку	Жанрово-стильові аспекти музичної творчості 1990 – 2010-х років
Лекції (4 бали)	2	2
Семінарські заняття (44 бали)	(1+10)*2	(1+10)*2
Самостійна робота (10 балів)	5	5
Види поточного контролю (25 балів)	Модульна контрольна робота (25 балів)	
Загальний бал	83 бали	
Кількість балів за перший семестр	83 бали	
Коефіцієнт	$(83 + 83) : 60 = 2,76$	

8. Рекомендована література

Основна:

1. Берегова О. Діалог культур: образ іншого в музичному універсумі. Київ: Ін-т культурології НАМ України, 2020. 304 с.
2. Павлишин С. С. Музика двадцятого століття : Навчальний посібник. Львів : БаК, 2005. 232 с.
3. The Oxford History of Western Music: Music in the late Twentieth Century / ed. by R. Taruskin. Oxford University Press, 2010.

Додаткова:

1. Боднарчук Т. В. Постмодернізм: до питання аналізу дефініції // Наукові записки Терноп. нац. пед. університету ім. В. Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство. Тернопіль, 2006. № 2 (17). С. 32–37.
2. Жарков О.М. Техніка композиції як мовний механізм: від правила до звучання // Науковий вісник НМАУ імені П. І. Чайковського. Київ, 2021. Вип. 132. С. 9–23.
3. Лалл Дж. Мас-медіа, комунікація, культура: глобальний підхід. Київ : К.І.С., 2002. 264 с.
4. Малий Д. Специфіка композиторського мислення в музиці останньої третини ХХ – початку ХХІ ст. Дис... канд.. мистецтв-ва. 17.00.03. муз. мистецтво. Харків, 2018. 218 с.
5. Сильвестров В. Дочекатися музики. Лекції-бесіди: за матеріалами зустрічей, організованих Сергієм Пілютиковим. К. : Дух і літера, 2011. 376 с.
6. Сюта Б. Музична творчість 1970 – 1990-х років: параметри художньої цілісності : монографія. Київ : Грамота, 2006. 256 с.

9. Додаткові ресурси

Електронний навчальний курс «Історія музики: українська музика»:
Режим доступу <http://elearning.kubg.edu.ua/course>

Рівень музики. Режим доступу:
<https://sites.google.com/site/muzliteratura/>

Словник-довідник музичних термінів: Режим доступу
<http://term.in.ua/>

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Музична культура кінця XX – початку XXI ст.

Тема 2.1. Музичне мистецтво рубежу тисячоліть: соціокультурні умови розвитку

Семінарське заняття № 5

1. Філософські аспекти музичної культури *postmodern condition*.
2. Глобалізаційні процеси в сучасній музичному мистецтві.
3. Особливості функціонування комунікативної тріади «композитор» – «виконавець» – «слухач» у сучасній музичній культурі.

Література основна: 1 – 3.

Додаткова: 1, 3, 5.

Семінарське заняття № 6

«Інтонаційні практики сучасного музичного середовища»

1. Перформативний поворот та його прояв у музичній культурі сучасності.
2. Пост-сучасне музичне мистецтво в контексті діалогу культур.
3. Характеристика інтонаційних практик сучасного середовища.

Література основна: 1 – 3.

Додаткова: 1, 3, 5.

Тема 2.3. Жанрово-стильові аспекти музичної творчості 1990 – 2010-х років

Семінарське заняття № 7

1. Шляхи розвитку оперного жанру кінця XX – початку XXI ст.
2. Жанр симфонії у творчості композиторів Західної Європи та США.
3. Тенденції розвитку сучасної камерної музики.

Література основна: 1 – 3.

Додаткова: 2, 4, 5, 6.

Семінарське заняття № 8

1. Творчі портрети видатних британських композиторів (Дж. Андерсон, Дж.Тавенер).
2. Жанрово-стильовий простір сучасного музичного мистецтва Східної Європи.
3. Творчість композиторів у сучасному кінематографі (Г. Шор, Дж. Ейнауді, Г. Циммер).

Література основна: 1 – 3.

Додаткова: 2, 4, 5, 6.